

* LETTERKUNDE. *

Een schoone kunst.

Wanneer we ons voorstellen in dezen nieuwen jaargang van „Timotheüs” van tijd tot tijd ook over de Dichtkunst of Poëzie te spreken, dan weten we, dat dit velen lezers zal genoegen doen. Nu we in de laatste maanden kennis gemaakt of die vernieuwd hebben, is tot die bespreking alle aanleiding en gelegenheid.

Ook kan het zijn, dat zoodoende de denkbeelden van deez' of geen omtrent het Gedicht of de Poëzie verhelderd, gewijzigd, misschien wel verbeterd werden. Want er is zeker geen kunst, waaromtrent meer misvatting bestaat dan omtrent de schoone kunst, van welke we nu spreken, die zoo belangrijk een onderdeel der Letterkunde vormt, al wordt haar rang daarin wel eens overschat.

Voor al in Nederland zijn nog wel ettelijke wanbegrippen omtrent Poëzie „uit te rooien.” Opperflakkig beschouwd is ons volk zeer dichtlievend. Er kan geen bruiloft gehouden, geen herdenking gevierd, geen inrichting geopend, geen „jubilaris” geëerd worden, of er komt, als 't even kan, een vers aan te pas. Zoo'n rijmende wensch geeft er „geur” aan, maakt het mooi. Verjarende vorsten worden er mee begroet, zoowel als jarige grootouders. Zuigelingen heet men er mee welkom op aarde; gestorvenen dalen er mee in 't graf.

Vroeger was de rijm- en dichtlust zelfs nog veel grooter dan thans, nu we al meer prozaïsch en „practisch” worden, en al minder tijd hebben, zelfs om te slapen. In de achttiende eeuw verscheen de eene dichtbundel na den anderen, — meestal verzen, die in de negentiende eeuw goeden dienst hebben gedaan in de komeijswinkels. Doch 't was een zeldzaamheid, als zulk een bundel niet vooraan ettelijke verzen had van vakgenooten des dichters, die weer als ter inleiding, den lof van zijn werk bezongen.

Overal had men oudtijds een versje: boven de poort van het dolhuis, boven die van de schouwburg, soms boven de kerkdeur, ja, openbare kennisgevingen verschenen zelfs wel in rijm. Bekend zijn onze historische rijmpjes, als dat van 't Kaas- en Broodsvolk en het andere op de inneming van den Briel. Dat er bij feesten veel werd gerijmd en gedicht spreekt vanzelf. Maar zelfs uitnodigingen ter begrafenis wekten den „loggen dichtgeest” op. B.v.

„UEd. word ter begrafenis gebeden
Door Jan Jansen, vrint van d' overleden.”

En tot slot:

„Wat valt het sterven suur! Voor d' oude is 't een kruys —
Kent op de Looiersgraft over 't Engelsche weeshuys.”

of wel:

„Om te gaan met groot verlot
Na 't Kathuyzer kerkhof.”

Hoe het in koepels en op kasten niet aan opschriften ontbrak, kan men, gelijk meer ten dezen o.a. vinden — zeer goed geteekend — in „Ferdinand Huyck.” Om toch geen gelegenheid ongebruikt te laten, werden zelfs de tafelborden met verzen beschilderd, zoodat men tegelijk lichaam en geest kon voeden:

„Gij hier geseten
Wilt smaeklijk eeten;
Dogh 't sij met maat
Dat het u baet,
En niet en schaet.”

En — als ware 't nog niet genoeg — stond onderaan: „Ei, keert het bort eens om, daer staet nog wat te lesen.” 't Moet wel kluchtig zijn geweest als iemand dit gebod gien opvolgen!

De rijm- en dichtkunst zit in ons volk, zoodat, alweer

opperflakkig beschouwd, men meenen zou, dat de Nederlanders het meest dichtertelijke volk ter wereld zijn.

Rang en stand en richting, hoe verschillend anders ook, maken in dezen geen verschil. Een hooggeacht onderwijzer eener inrichting voor havelooze kinderen, wiens werk het mij een eer is te mogen helpen voortbestaan, ontving eens op zijn geboortedag van zijn leerlingen dit vers:

„Het is heden den dag om u geluk te wenschen
Toen gij ter wereld kwam, tot voordeel van de menschen.
Uw ziel is thans bestraalt met acht en veertig jaren,
Toen God den heiligen Geest op u deed neederdalen.
Christus is de wijnstok en wij zijn de ranken.
Als den meester ons met koek verrast
Dan sallen al de kinderen hem vrindelijk bedanken.”

Een paar graden hooger staat het treurdicht, uitgegeven „ten voordeele van de slachtoffers.”

„Ach, och, helaas, wat droevig onheil
Hooren wij, heel het dorp in rook.
En zooveel varkens, koeien, schapen
Verdwenen in de vlammen ook!

Maar dit verzoet, geen menschenlevens
Zijn te betreuren, zij gered.
Toch doen er veel 't verlies betreuren
Met traan in d'oogen zien wij het.”

Op heel ander gebied weer voert ons zeker Christelijk kinderlied, in 't welk we ons echter veroorloven, althans eenige stijbloemen te onderstrepen. (Een bekeerd heiden wordt sprekend ingevoerd.)

„Liefste Heiland, Uw genade
Is veel grooter dan men denkt,
Als Gij zondaars komt te stude
Uw verdienste en gunst hun schenkt.

'k Heb beklemd ontelbre reizen,
Naar den rechten grond gehaakt,
Maar geen mensch wist me aan te wijzen
Wie de zondaars zalig maakt.

En verder nog:

Hem die overdekt met wonden
Zich reeds als verloren acht,
En nog worstelt met de zonden
Wordt het losgeld toegebracht.”

Hooger of lager — al naar ge wilt — in elk geval weer anders is een „stemming”, zooals ze thans door sommigen zoo fraai worden gevonden!

„Maanlicht in vroege nacht vol-vredig
Boom doorsuisend avondgesuis deinende
Tot intense ontroering, in-onzaglijk
Gaat langs grauwe gracht, een wandlende eenzaam
Schemer-omneveld wezen, passieloos.”

Hier is de dichtkunst gelijk men ziet tot de hoogte der onbegrijpelijkheid — althans voor gewone menschen — gestegen. Wat afstand tusschen het eerste en het laatste lied! Maar toch rijmen, dichten, zingen, dat willen ze allen.

Evenwel die dichtliefde onzes volks voert het wel eens tot — ja, laat ons maar zeggen tot zekere ondichtertelijkheid. Daarover nader. En dan tevens over de vele dwaalbegrippen, die omtrent de Poëzie bestaan, en bovenal over haar aard, wezen en schoonheid.

A. J. H.

VARIA.

Een letterkundige.

Jan kwam voor een winkel, daar stonden te prij
„Volledige werken van Bilderdijk.”
„Al mooier!” riep Jan toen, „kijk leeg en vol,
En dat tegelijk! 't Is toch al te dol!”

A. J. H.

* LETTERKUNDE. *

VRAGENBUS.

De heer J. W. B. te A. vraagt ons, of de onlangs beschreven *charade en action*, 't zelfde is als het Nederlandsch „Stom, stom, ambachtje.” — Dat is zoo, doch het laatste, een heel aardig spel, laat enkel naar een beroep of ambacht raden.

Wat onze lezer meedeelt over „de plaat poetsen” kan kwalijk juist zijn. Te vluchten en daarbij zijn geweest achter zich aan te slepen, zou zeker het rechte middel zijn, om niet weg te komen.

Dan vraagt onze lezer ook, hoe men komt aan wat hij zelf noemt de „niet fraaie uitdrukking”: hij heeft het uit zijn teenen gezogen?

Dit gezegde (ook hoort men wel „uit zijn duim gezogen”) heeft waarschijnlijk betrekking op de gewoonte van sommige dieren om hun teenen in den bek te nemen, er aan te zuigen, als was er wat uit te halen. Bij de beren b.v. merkt men dit op. Kleine kinderen steken vaak hun duim in den mond. 't Een als 't ander verklaart waarom dit spreekwoord zeggen wil: iets beweren zonder dat er grond voor is.

O. te A. — Voor stijlsoorten in proza zou ik u raden mijn boek „Om de kunst” te lezen. Het geeft althans daarvan het noodige. — Uitgever is Callenbach te Nijkerk.

Op de vraag van J. wat bedoeld wordt met een „smijter” in Titus 1 : 7, diene dat dit woord, 't welk ook voorkomt in 1 Tim. 3 : 3, beteekent: vechter, geweldmaker, twistzoeker. 't Ware wel goed, zoo „smijter” door een dergelijk woord werd vervangen.

Een tweede vraag van J. is, wat Bilderdijk dan eigenlijk bedoeld heeft met „Kadmus' zwarte dochttertjens,” van welke we onlangs in een boekbeoordeling spraken, opmerkende, dat niet elk deze uitdrukking zoo dadelijk vat.

De uitdrukking komt voor in het fraaie gedicht: „Italiaansch meesterschrift,” d.i. wat wij zouden noemen: Schoonschrift. Zij is ontleend aan het Latijn van Ausonius, een geleerde uit de 4e eeuw na Chr., die de letters noemt: „Cadmī nigellae filiae.”

Cadmus was volgens de overlevering de stichter van Thebe in het oude Griekenland. Hij heeft nog veel meer gedaan, zooals een draak gedood, enz. Hij heet de uitvinder van het letterschrift, en dit verklaart de uitdrukking, die de letters zijn dochters noemt. De waarheid zal wel zijn, dat hij, zoon van een Phenicischen vorst, het schrift uit Phenicië naar Griekenland heeft overgebracht.

A. J. H.

V A R I A.

Een oude les.

Waarom kon Vorst Rehabeam
Het rijk zijns vaders niet behouden?
Wijl hij verliet het woord der ouden,
En liever raad van jongren nam.
Zijn en dier jongren onverstand
Bracht tweedracht, scheuring, krijg in 't land.

Rehabeam ligt lang in 't graf;
Maar hoeveel leven
Van hem nog leven,
Daar blijf 'k liefst af.

A. J. H.

De Heldendaad van een Urker Yisscher.

„Hijt gij Evert Bakker?”
„Ja Mijnheer!”

„En is dat uw zoon?”

„Ja — dat is Toon.”

Ik was op het eiland Urk, om er eenige lokale studies te doen, en zoo ontmoette ik deze beide wakkere mannen. Toon Bakker was juist jarig — den 10ten Juli — en hij werd 35 jaar op dezen dag.

Ik voelde voor deze mannen, waarvan de eene reeds een grijsaard was, onmiddellijk sympathie. Trouwens ik heb de Nederlandsche zeevisschers lief, en de Urkers in 't bijzonder.

„Dat is een droef geval geweest gepasseerden winter,” zeide ik, en Toon Bakker antwoordde: „Dat was het wel; ik was dicht bij de eeuwigheid — Mijnheer zal 't wel in de krant hebben gelezen?”

Ik wist er alles van. Het was in Februari van dit jaar gebeurd. De botter U K 52, die op de Noordzee in de nabijheid van het Haakvuurschip aan de kor lag, werd op een Donderdagnacht door het naar Dordrecht bestemde Deutsche stoomschip „Taygeta” overstoomd. Ze waren met drie man op den botter; hun lantaarn brandde, en toen het reusachtige schip recht op hen aankwam, ontstaken zij fakkels, riepen en schreeuwden.

Doch het baatte niet. Een verschrikkelijke stoot, en wég zank de botter! . . . En de drie opvarenden gingen mee.

Toen Toon Bakker weer boven kwam, voelde hij zijn dertienjarig neefje, wiens vader verleden jaar was verdronken, op zijn rug. En Toon zwom in dat koude water, op die duistere zee, die door geen maan werd verlicht, rond, totdat hij een kluijfokspaal te pakken kreeg.

Dat stuk hout hield beiden boven water; zij dreven misschien een half uur daar op Gods genade heen, toen Toons broeder met de U K 38 ter hulp snelde. Toons broeder had de kor met toebehooren, die stellig een waarde van eenige honderden guldens vertegenwoordigde, losgegooid, om zijn broeder te helpen, en ontdekte de drenkelingen net nog bijtijds.

Maar de knecht — Jelle Hakvoort — kwam niet meer boven; en zijn vrouw en kinderen hebben hem — en het was zoo'n goed man en vader! — nooit weergezien . . .

Ik vraagde, of dat stoomschip geen vergoeding moest geven, en vernam, dat de zaak in handen van den advocaat was gesteld. Maar zoo'n rechtsgeding duurt gemeenlijk lang — heel lang. In Februari had het ongeluk plaats, en terwijl ik deze regelen schrijf, is het November. Het huisgezin van Evert Bakker en dat van Toon Bakker moesten van den botter leven; het vaartuig is weg — zij wachten nog altijd op de uitspraak van het rechtsgeding, en moeten maar zien, hoe ze 't klaren.

Dat zijn betreuenswaardige toestanden. Evert Bakker moet op z'n ouden dag nog hard werken, om aan den kost te komen; hij is zeventig jaar — de gebreken van den ouderdom komen — maar dat helpt niets. Hij moet blij zijn, als er nog werk is.

Daar is geen rijkdom op Urk. Een flink Amsterdamsch koopman bezit meer dan al de Urker visschers samen. En ik wil maar zeggen, dat het zoo droevig is, te moeten hooren, dat een brave Urker visscher zoo verschrikkelijk moet tobben op z'n ouden dag, terwijl hij een held is, die de Nederlandsche vlag eens met glorie heeft laten wapperen op de Deutsche kust.

Laat ik het u vertellen.

Het was op den Woensdag van den 17^{den} December 1873. Evert Bakker voer als schipper op de schelvischvangst ten Noorden der Oostfriesche eilanden: voor rekening van een Deutsche reederij. En op den bewusten morgen lag hij onder den wal van Norderney, toen zijn reeder bij hem aan boord kwam en zeide: „Schipper, daar is een stoomschip in nood; ga de schipbreukelingen redden!”

dan in eens aan een steile diepte te komen van minstens vijf en twintig voet. Er strandt wel eens een schip, dat door den mist misleid, den koers is kwijt geraakt. En de golven, die niet onder het schip heen kunnen, slaan er dan overheen, en beuken het tot een wrak, als er niet gauw hulp komt.”

Terwijl oom Gert een pruim tabak nam, zeide de vreemdeling in eens: „Help jelui Urker visschers elkander, als er nood is?” een vraag, die den ouden visscher al erg onnoozel in de ooren klonk.

„Hoor eens hier, Mijnheertje!” zeide hij, „het kan wel eens zoo'n noodweer zijn, dat ieder genoeg met zichzelf te stellen heeft, maar elkander willens in den steek laten — o neen! dat doen we niet!”

„Dat is braaf!” zei de vreemdeling; een uitdrukking, die den ouden visscher ten hoogste verbaasde.

„Braaf,” zeide hij, „braaf — wel Mijnheertje! we moesten toch hardvochtige monsters zijn, als we elkander in den steek lieten! En al is er levensgevaar aan verbonden — ons leven is toch in Gods hand! Op dit eiland zullen het ook wel niet allen bekeerde menschen zijn, maar ik kan mij niet herinneren, dat ooit iemand zijn kameraad, als er kans was van hulp te bieden, aan zijn lot heeft overgelaten!”

Mijnheer Jansen wandelde zwtjgend naast den ouden visscher voort langs het strand over een zandrug, die er was heengespoeld door de hevige stormwinden van 1775 en 1776. En aan den Oostkant hadden zij het afwateringskanaal, dat de moerassen in vruchtbaar grasland had herschapen, terwijl op de punt een watermolentje was geplaatst.

Er hing een lucht van geurig hooi boven het eiland; men zag regelmatige oppers, en in de verte stond een half vol geladen wagen, terwijl eenige mannen in de schaduw lagen, om zich aan een teug koude thee te verkwikken. En toen oom Gert met den vreemdeling voortwandelde, zagen ze een vlucht zeemeewuven met blinkende vleugels, die zich in het hooiveld hadden neergezet, terwijl een groote troep spreeuwen over hun hoofden heenscheerde.

De beide mannen wandelden thans de landtong op, een smalle strook gronds van geen drie minuten gaans in de breedte en twintig minuten in de lengte, door de eilanders de staart genoemd. En op het einde van dien staart lagen een aantal zeehonden zich te zonnen.

„Dat zijn rakkers!” zeide oom Gert, terwijl de visscher bij hem bovenkwam, „echte dieven, die jacht maken op de netten, om er de visch uit te halen!”

De vreemdeling genoot van het rustige landschap, in die lijst van een blijde ruischende zee; en terwijl hij zich omkeerde en naar het dorp staarde, was het als overgoten door den gloed der zon.

Zij staken het hooiland dwars over; in een weidekamp, die er aan grensde, liepen een vijftigtal koeien, door een paar wachters bewaakt, te grazen, terwijl men in de verte een kudde schapen zag.

Het geheele dorp wist reeds, dat een vreemdeling in het

dorpslogement zijn intrek had genomen, maar hij ondervond van niemand overlast. Deze eilanders waren te bescheiden, om hem hinderlijk te zijn; bovendien was het de tijd van de ansjooop, als de zee bestormd wordt door de kranige, vlugge bidders, om aan haar schoot den rijken buit te ontveldigen.

De U K 37 lag daar bij den uitgang van de haven, driftig, om weer naar zee te trekken. En de vreemdeling zag, hoe Albert en Evert, de knecht, en Gerrit op hun kousen, terwijl hun klompen op den havendam stonden, bezig waren, om het schip na te zien. De netten hingen recht op tegen de raas, dampend in de zonnehitte, terwijl Nanne druk bezig was, om de ansjooop schoon te maken.

Er heerschte aan de haven een levendig, vroolijk gewoel. Het liep er af en aan; vrouwen brachten keteltjes koffie, kleine meisjes, met de breikous onder den arm, stonden met hun familieleden op de vaartuigen druk te babbelen, en hoog in de masten zag men jonge maats met de smeerkwast in de hand, vrij en frank zich bewegend, alsof zij geboren koningen der zee waren. Het was al leven en beweging; er klonken liederen van de zee; het was de tijd van den oogst, de tijd der vreugde.

Nanne hield even op, om uit te rusten; zij had een hoogroode kleur van het werken, en zij lachte tegen haar man, die als een keurmeester zijn schip opnam.

Er waren vele knappe schippers op het eiland; de lange Okke Kramer, wiens vaartuig vlak bij de U K 37 lag, had de zee gezien — daar ging niets af.

Maar in Nannes oog was er toch niemand, die haar man in zeemanskunst overtrof. Hij had jaren lang op een Zuid-hollandschen logger gevaren, en daar bij de Doggersbank was hij even goed thuis als in de zandstegen van dit dorp, die doodloopen tegen een geteerde schutting. Hij wist, als hij de loodlijn liet schieten, precies te zeggen, waar ze waren. Hij proefde 't aan 't zand, en als hij zeide: „Wij zijn op de 56!” dan waren ze ook op den 56sten graad Noorderbreedte.

Er kwamen weer eenige bidders binnen, want het was Zaterdag, en des Zondags ligt het visschersbedrijf der Urkers stil.

„Hoe gaat het met de vangst?” riep oom Gert, en de schipper aan het roer antwoordde: „Zoo'n gangetje, man! zoo'n gangetje!”

Toen lachte oom Gert, want de Urkers roemen niet gauw, en als ze van een gangetje praten, dan is het boter tot den bodem toe. *(Wordt vervolgd.)*

V A R I A.

Toch niet één.

Kees houdt van vogels kweelend in de boomen;
Klaas houdt van vogels, als ze op tafel komen.
Ge ziet wel: liefde is 't allebei,
Maar — voor wie 't aangaat juist niet eenerlei.

A. J. H.

* LETTERKUNDE. *

VRAGENBUS.

(Vragen voor deze rubriek in te zenden aan het Bureau „Timotheüs” onder motto „Letterkunde.” Men sluitte een 5 cts. postzegel in.)

Zoudt u ook een verklaring kunnen geven van de volgende woorden, die uit Bilderdijs gedichten zijn opgeteekend? Mulciber, Flonkerbag, Socinus' bende, Jesso's meest begaafde hand, Het hart ketelen. — Later heb ik nog wel eenige.

R.

Mulciber is een andere naam voor Vulkanus, den god des vuurs, die Jupiter van hoofdpijn genas door — 't is geen homeopathisch of allopathisch middel! — hem op het hoofd te hameren. 't Gevolg was dat Minerva er uitsprong en met haar verdween de pijn.

Flonkerbag. Bag of bagge, verbastering van het Fransche *bague*, is een ring. In de oude Statenvertaling des Bijbels las men van „een gouden bagge in een varkenssnuit.” — We behoeven het niet te betreuren, dat we dit vreemde woord kwijt zijn. Flonkerbag = schitterende ring.

Socinus' bende. Dit doet op de aanhangers der dwaalleeringen van de gebroeders Socinus, in de 16e eeuw, die de grondwaarheden der Schrift loochenden. De volgers dezer leer waren vooral in Polen sterk in getal. In ons Vaderland mochten de Socinianiënen geen vergaderingen houden. Hun leeringen tellen nog veel aanhangers.

Jesso's meest begaafde hand. Jesso is een eiland van Japan, ten Noorden van het hoofdeiland Nippon. Uit Japan komt, gelijk men weet, het bekende fijne aardewerk, dat met allerlei figuren is beschilderd. Bilderdijk wil zeggen in het vers, waarin deze woorden voorkomen, dat de knapste schilder uit Japan het vat waarvan sprake is, beschilderd had.

Ketelen is een oude vorm voor *kittelen*, streelen, prikkelen; zoo zegt de Statenvertaling: „Ketelachtig zijnde van gehoor.” Het hart ketelen is dus het hart streelen, aangenaam aandoen.

De heer A. A. v. d. T. te B. schrijft ons:

In het antwoord op een der vragen, die ik u l. deed, stipt u terloops aan, dat onze taal, door er zooveel vreemde woorden in te mengen, feitelijk bedorven wordt. Hoewel ik dit volkomen met u eens ben, en de pogingen, die door sommigen aangewend worden, om de Ned. taal weer te maken de taal der Nederlanders, van ganscher harte toejuich, toch zijn er m. i. verscheidene van die woorden, welke moeilijk te schrappen zijn. B. v., wat zal men zeggen in plaats van: Een aristocratisch voorkomen, technische permen, een ironisch gezegde, een sarcastische glimlach, e. a. Daar hebt u de twee laatsten, ironisch en sarcastisch beteekenen beiden spottend, terwijl er toch verschil tusschen is. Hoe dat nu in het Hollandsch behoorlijk uit te drukken? Hierover zou ik gaarne uw oordeel wel eens willen vernemen.

Wil u mij dan tegelijk de beteekenis mededeelen van de onderstreepte woorden, in den volgenden zin, welken ik dezer dagen las in een bericht, omtrent een ontwerp tot wijziging der drankwet.

„Tevens wordt een bepaling voorgesteld, beoogende om allen, wier vergunningen zijn ingetrokken, hoewel niet de feitelijke toestand, dien de wetgever wilde weren, bestond, de gelegenheid te openen tot een restitutio in integrum.”

In de hoop dat velen het eens zullen zijn met hetgeen de heer v. d. T. in den aanvang zegt, zij opgemerkt, dat het volkomen juist is te zeggen, dat niet alle vreemde woorden door Nederlandsche zijn te vervangen. De voorbeelden die aangehaald worden bewijzen het. Ironie is spot die wil beschamen, sarcasme is spot die wil beledigen. Doch voor elk afzonderlijk heeft onze taal geen woord.

Wat wij steeds willen en bedoelen is tweeërlei:

1e. Gebruik *nooit onnoodig* vreemde woorden. Zeg niet *étalage* maar *uitstalling*, niet *meeting* maar *vergadering*, niet *bemerking* maar *opmerking*.

2e. Als ge een vreemd woord denkt noodig te hebben, overweeg dan eerst, of het niet door een Nederlandsch is weer te geven. Voor *Velocipède* hebben we nu *rijwiel*, voor *Ansichtkarte* *prentbriefkaart*. En die laatste woorden moeten nu alleen gebruikt, worden, willen we prijs stellen op eigen taal en volksleven.

Wat de tweede vraag aangaat, de Latijnsche woorden willen zeggen: *herstel in ongeschonden toestand*. Dat wil hier dan zeggen: zooals het was vóór er verandering kwam.

In Martinet „Historie der Wereld” (5^e deel) wordt o. a. gesproken van een Turkschen prins, die 'snachts *rinkelrooide* langs de straten. Wat beduidt dat, en vanwaar komt het woord *rinkelrooien*?

A.

Rinkels zijn stukjes blik, die men tegen elkaar kan doen klinken. Bij „rooien” dient opgemerkt, dat verwisseling van *oe* met *oo* in onze taal (zie ook het Engelsch pool, (poel) hoof, (hoef) niet ongewoon is: *doed* is dood („Wilhelmus”), *uitrooien* is uitroeien, enz. „*Roeien*” of roeden zijn stokken of latten, b. v. een *tuchtroede*, *gordijnroeden*, *raamroeden*, enz. Een wijnroeier heette zoo, niet omdat hij roeide, maar omdat hij een *peilroede* of peilstok gebruikte.

Rinkelrooien of *Rinkelrooien* zijn dus stokken met rinkels voorzien, met welke men groot geweld kan maken. Van kinderen die dat deden, zei men, dat zij liepen te „rinkelrooien.” Zoo kreeg 't woord de beteekenis van geweld maken, opschudding verwekken, tieren, gelijk bedoelde prins 'snachts bij de straat deed. Ongelukkig doen dat ook niet-Turken nog wel.

A. J. H.

VARIA.

Een die zijn *liefde* verbergen kan
Wel mag hij heeten een krachtig man.

Toch, hem in sterkte te boven gaat,
Hij die verhalen kan zijn *haat*.

Doch sterker heet ik nog dan deez' twee sterken,
Den *onverschillige*, die 't is, maar 't niet laat merken.

Een hooge eisch.

„Nu goed, ik neem je als knecht dan aan;
Maar weet, 't moet alles gauw hier gaan:
Vlug werken, eten, drinken, slapen.”

„Dan moet 'k er afzien,” sprak de knecht;
„Ik houd van luieren noch gapen,
Maar — vlug te slapen,
Daarmee kan 'k dusver niet terecht.”

Een vraag.

Diogenes, al wandlend door Atheen,
Las op een marm'ren gevelsteen:
„Slechts wie rechtvaardig is treë deze woning in.”
Verwonderd bleef de wijze staan.
„Wat peinst ge?” sprak in 't eind een vriend hem aan.
„Ik vraag,” was 't antwoord, diep van zin,
„Hoe komt de huisheer zelf, hoe zijn gezin,
Dit huis dan in?”

A. J. H.

deeling maar behouden, ten eerste wijl zij bestaat en veel er op is ingericht; ten tweede wijl „Lyrisch” enz. allengs een meer bepaalde beteekenis heeft verkregen; ten derde wijl een betere verdeling alleen wellicht mogelijk zou zijn, die zeer vele soorten te maken, en dit kunnen we nu toch ook doen.

Want het is natuurlijk zeer goed mogelijk, dat een gedicht b.v. verheven is en tegelijk de strekking heeft te onderrichten. Dan noemen wij het *Lyrisch didactisch*. In Bilderdijks werken kan men zulke gedichten vinden. Ook Ps. 104 zou men zoo kunnen noemen. Daarentegen is „De Geuzen” van Van Haren een Lyrisch-Episch gedicht, wijl het een verhaal bevat in verheven taal gesteld.

Behalve deze saamstelingen nu, aan de vier hoofdsoorten ontleend, kunnen we nog andere aanduidingen of kenmerken geven. Zoo heet b.v. het dicht, dat ons een natuurtooneel schetst: Beschrijvende poëzie.

En eindelijk onderscheiden we elk der vier hoofdsoorten weer in — soms vele — onderdeelen. Tot de Epische gedichten behoort b.v. het dichterlijk verhaal, zooals Da Costa's „Slag bij Nieuwpoort,” maar ook de fabel van „de Vos en de Raaf,” of De Bull's „Legende van den Drachenfels.” Lyrisch is zoowel het Lofgedicht, als de Klaagliederen van Jeremia, de Hymne zoo goed als de Elegie.

Alles samen nemend ziet men, dat er toch wel zekere verdeling, rangschikking en orde mogelijk is, en we voegen er bij: noodig ook. Zich er slaafs aan te binden, behoeft niemand. Maar om anderen recht te begrijpen, om zich zelf rekenschap te geven van wat men leest, om te vergelijken enz. is het m. i. goed zich bij een gedicht af te vragen: welk kenmerk, welk karakter toont het? Waar- onder dient het gerangschikt?

De Lyrische dichter geeft vóór alles uiting aan zijn gevoel, 't zij van bewondering of van verachting, 't zij hij lofzingt of weeklaagt. De Epische dichter is bij uitnemendheid schilder met het woord, hij schetst en beeldt af. De Dramatische toont in zijn personen, wat hen beweegt: hun innerlijk wezen. De didactische dichter bedoelt anderen van nut te zijn door hen te leeren. De eerste der vier dicht allereerst voor zichzelf, de tweede en de derde voor zich en anderen, de vierde voor anderen alleen.

Passen we nu het een en ander toe, dan is — om nu voorbeelden te noemen die onder elks bereik liggen — het lied van Debora in het boek der Richteren een episch-lyrisch gedicht; dat van David op Sauls dood een lyrisch en wel een klaaglied. Dramatisch zou men het Hooglied van Salomo kunnen noemen.

In de Psalmen van David en anderen zijn ook de meeste gedichten lyrisch. Zoo b.v. Psalm 23, Ps. 89. — Lyrisch met didactische strekking is Ps. 103; ook 104. Ps. 106 is episch met lyrischen grondtoon. Didactisch is Ps. 112.

Wat het *Dramatisch* gedicht betreft, zoo dient opgemerkt, dat dit zich onderscheidt door den vorm, waarin de dichter zijn gedachten geeft. Dramatisch heeft niet *in dien zin* als bij Lyrisch en Didactisch enkel betrekking op den inhoud. Niet alles echter kan in den dramatischen vorm worden gegeven, veel zelfs niet. Maar al wat in dien vorm bestaat, kan wel ook in een anderen worden gegeven. We zeggen natuurlijk niet, dat het dan even schoon zou zijn, evenzeer aan het doel des dichters zou beantwoorden.

Eindelijk zij er met nadruk op gewezen, dat het een dwaling is te meenen, gelijk sommigen doen, dat men dan alleen een groot dichter is, als men een dichtstuk geleverd heeft, dat ook door zijn opzet, omvang, wat zegt, een Epos of dergelijke.

Ongetwijfeld bewijst zulk een groot werk, als het groot is in dubbelen zin, het meesterschap des dichters. Maar evenmin als, gelijk we vroeger zagen, de hoeveelheid verzen den dichter maakt, evenmin behoeft hij juist in een grootsche schepping zijn kracht te zoeken. Cowper, Rückert, Béranger, Soera Rana, om met een Nederlander te eindigen, zijn zeer zeker dichters, al bepalen zij zich tot het min omvangrijk, tot het niet zoozeer stout, als wel schoon of treffend gedicht.

A. J. H.

VARIA.

Unua protestanta disservo.

Zooals welbekend is, heeft men reeds meermalen ge- tracht, een wereldtaal saam te stellen, die voor alle volken bij hun onderling verkeer van dienst kon zijn. Het doel was daarbij niet, de bestaande talen te verdringen of te dooden, maar eenvoudig de moeite uit te sparen, aan het leeren van vreemde talen verbonden, het mogelijk te maken, dat b.v. een Nederlander en een Rus, al kent de een geen woord van de taal des anderen, zich toch met elkaar mondeling of schriftelijk min of meer kunnen onderhouden. Ieder gevoelt, welk een gemak het zou zijn, als zulk een taal *algemeen* in gebruik was te brengen. Want is dit laatste niet het geval, dan heeft men er bitter weinig aan. De geleerden hadden vroeger dergelijk een taal in het Latijn. Wie daarin een boek schreef, was zeker, door alle geleerden verstaan te worden. Tegenwoordig is dat anders, wijl vele geleerden geen Latijn meer bestudeerd hebben, en die dat wél hebben, het toch vaak wel lezen maar niet schrijven kunnen. Geleerde werken, die men algemeen wil gelezen zien, worden thans veelal in het Duitsch, Engelsch of Fransch geschreven, of daarin vertaald.

Voor wereldtaal is in alle geval het Latijn veel te moeilij- k. Dat is trouwens elke levende taal, ook zelfs de gemakkelij- kste. Men moest vóór alles tot algemeen onder- ling gebruik een *gemakkelijke*, licht aan te leeren taal hebben, met weinig regels. Zulk een taal meende voor een 30 jaar pastoor Schleyer gevonden te hebben in zijn *Volapuk*. In 't eerst maakte dit werkelijk opgang, en scheen tot iets te zullen leiden. Thans echter kan men gerust zeggen, dat het Volapuk reeds heeft uitgediend.

Niet alzoó echter het denkbeeld van een wereldtaal. Het Volapuk werd eenvoudig verdrongen door een *nog* eenvoudiger „taal”, het *Esperanto*, dat, voorzover ik kan oordeelen, zeker op zijn gebied de kroon spant, en wat zijn bouw en vorm betreft in hoogstens een paar dagen moet zijn te leeren. Dan komt natuurlijk nog de woordenlijst, maar ook die is niet groot.

Dit Esperanto vindt veel aanhangers, en schijnt althans een toekomst te hebben. In September 1906 is te Genève een congres gehouden van beoefenaars der nieuwe wereld- taal. Daar waren menschen bijeen uit allerlei landen. Toch spraken allen in de vergaderingen één taal, die ook door allen werd begrepen.

Wat misschien nog meer zegt: er is zelfs reeds een godsdienstoefening gehouden, waarbij gesproken, gezongen, gebeden werd in het Esperanto. 't Was de eerste Protes- tante godsdienstoefening in die taal, (in het Esperanto *Unua protestanta disservo*) gehouden te Genève, Zondag 2 Sept. 11. Geloovigen uit alle deelen der aarde konden alzoó het Evangelie hooren. De taal was niet — als zoo dikwijls — een beletsel. Wie ooit in een land heeft ge- reisd, welks taal hem vreemd is, zal zulk een feit waar- deeren.

Deze eerste predikatie in het Esperanto is onder den titel bovenvermeld uitgegeven te *Bienne*, Ofico de Esperanto. Centraltrasse 42, zij kost 25 cts. Men kan aldaar ook een „sleutel” krijgen, (voor 2½ ct.) die de verkorte spraak- kunst der taal bevat benevens een woordenlijst. Zeker een merkwaardig boekje.

A. J. H.

Het denkbeeld van ééne taal zal eenmaal in heerlijkheid verwezenlijkt worden. De zonde, de boosheid des menschen, bracht de vele talen. En sindsdien was er verwarring onder de menschen, een verwarring, die, niettegenstaande al het streven naar ééne wereldtaal om elkaar in sommige dingen, (b. v. op handelsgebied) te kunnen verstaan, wel blijven zal, tot God zelf de ééne taal aan al Zijn verlost en geeft. Toch kan men trachten, reeds nu in dezen tijd zich zoo goed mogelijk onder elkander verstaanbaar te maken. Ook op geestelijk gebied is dit tot een zegen.

den weg weten, rondlopende heeren doen als gidsen dienst

Gesteld, dat ge op een der bovenverdiepingen of ook wel in 't sous-terrain moet zijn. Dan kunt ge u van de gewone trap bedienen. Maar er zijn ook liften, groote liften, die 20, 30 personen kunnen bevatten. Pijlsnel — alles leeft sneller hier, ook de liften — gaat ge, laat ons zeggen, naar boven. Op iedere verdieping roept de bediende, dikwijls een neger, het „station” af, d. w. z. hij geeft een opsomming van de voornaamste artikelen, die op die verdieping te krijgen zijn. B. v.: „Paraplui's — parasols — kinderwagens — kousen — schoenen — kindergoed en schilderijen!” Of: „Damesonderkleeding — gordijnen — schrijfgereedschappen — schilderbehoefden — lederwerken en glaswerk!” Wie de koopwaar, die hij noodig heeft, herkent, stapt uit, de bediende roept *up* of *down*, al naar gelang hij naar boven of naar beneden gaat, en uit de schare, die reeds te wachten staat, stapt, mee wil, binnen. En voort gaat het weer. Het geheele bedrijf heeft zich sneller afgespeeld dan ge dit gelezen hebt. En toch niet geacht. We zijn weer op een publiek terrein, en 't is of de duizenden menschen, die hier bijeen zijn, zich weer beijveren om de geheele zaak zoo goed, zoo doelmatig mogelijk te doen marcheeren. Maar ook, omgekeerd, de zaak beijvert zich, het publiek zoo uitstekend mogelijk te dienen.

Hebt ge geen lust de trap op te klimmen, en hebt ge geen tijd — de Amerikaan heeft er nooit tijd voor — te wachten op de lift, dan kunt ge nog gebruik maken van de *revolving staircases*, twee zich steeds bewegende trappen, één die naar boven en één, die naar beneden gaat. De leuning beweegt zich mede, ge gaat dus op de onderste trede staan, vat de leuning, — ge wordt mee naar boven genomen en zijt in een paar seconden op de volgende verdieping.

Wat mij bijzonder treft, is het onafhankelijk gedoe der winkeljuffrouwen. Geen sprake van een groet bij binnenkomen of heengaan. De zaak is er veel te druk, het aantal koopers en koopsters veel te groot voor. Op 't oogenblik, dat ge iets uitzoekt of koopt, staat ge met de winkeljuffrouw in een verhouding van zaken-doen. Zij is beleefd, kort en bondig tegen u; van u verwacht zij blijkbaar 't zelfde. Van de hoffelijkheid en beminlijkheid der Parijsche of Brusselsche winkeljuffrouw geen spoor — evenmin van de dikwijls voorkomende bokkigheid of zeurderigheid der Hollandsche. De Amerikaansche vertoont een eigen type; is men er eenmaal aan gewend, en weet men hoe met haar om te gaan, dan vind ik haar bediening een zeer prettige.

Koopt ge iets in deze winkels, dan kunt ge, indien 't u niet bevalt — met uitzondering van een paar artikelen, als voiles en kammen — het gekochte terugbrengen en er het betaalde geld voor terug ontvangen. Zelfs stukken stof, kant of lint neemt men op deze wijze, alsof 't de natuurlijkste zaak ter wereld ware, den volgenden dag van de koopsters weer terug.

Men weet het in deze winkels den koopers gemakkelijker te maken! Hoewel de bediening overvloedig is, en de Amerikanen, óók de dames, hun zaken vlug en vaardig afdoen, is de mogelijkheid niet uitgesloten, dat ge zoudt moeten wachten. Nog geen reden om tijd te verliezen! Overal zijn op de toonbanken groote bussen geplaatst, *hurry-boxes* geheeten, met het opschrift: „Hebt ge haast, werp uw bestelling in deze bus.” Ieder kwartier gaat er een neger rond, die de bussen ledigt, en de bestellingen naar het oord harer bestemming brengt. Een soort postdienst in het klein.

Van postdienst gesproken, — ook die is in optima forma in deze winkels aanwezig. Niet alleen is er een schrijfkamer, waar ge voor iedere soort correspondentie alles te uwer beschikking vindt, maar er is ook een aansluiting met het telegraafkantoor en de postpakketdienst. Ge kunt iets in den winkel koopen en het meteen van daar uit als postpakket verzenden.

Behalve de schrijfkamer is er een leeskamer, waar de laatste couranten en tijdschriften gereed liggen, en waar ge even kunt uitrusten tusschen uw boodschappen-reizen.

Voorts een *tea-room* en een restauratie. Sommige van deze winkels hebben zelfs een kinderkamer, waar moeders, terwijl zij haar boodschappen doen, haar kinderen kunnen laten onder de zorgen van een daarvoor aangestelde kinderjuffrouw, die de kleintjes met speelgoed, boeken en verhalen alleraardigst weet bezig te houden.

Ja, Amerika is een wonderland.

En temidden van deze weelde van gemak en practischeid, troffen mij zeer bijzonder groote opschriften:

Each parcel you carry home, lessens the toil of those who serve you. *)

Ik zag verscheiden dames, keurig gekleed, beladen met pakjes rondloopen.

Een zwaar winterpak, dat ik kocht, en dat ik niet door bezorging op den gewenschten tijd thuis kon krijgen, nam ik zelve, netjes ingepakt, mede.

Toen ik met mijn typische Amerikaansche, met dit pak, in de „L.” hoog over de New-Yorksche straten snelde, prees ik het land gelukkig, waar zulke dingen mogelijk waren.

Een diepe zucht was het antwoord. „Ach, dat alles gaat weg bij ons. We worden zoo rijk en zoo . . . Europeesch. De oude Amerikaansche eenvoud is met een lantaarntje te zoeken!”

Maar bij de spreekster zelve zeker niet, — dacht ik, haar aanzierend.

H. S. S. K.

*) Ieder pakje, dat gij zelf naar huis draagt, vermindert den arbeid van die u dienen.

BILDERDIJKREBUS.

Met de oplossing van den Bilderdijkrebus komen we tot onzen spijt niet verder. Wel ontvingen we nog eenige oplossingen, doch geen enkele, die den rebus zóó doet lezen, dat het voor ieder duidelijk is. Eigenlijk heeft niemand meer licht ontstoken na de eerste gedeeltelijke oplossing, die we gaven in no. 11. We verzuimden indertijd te vermelden, dat die oplossing was ingezonden door den heer J. F. M. STERCK te-Amsterdam. ZEd. neme voor lief, dat zijn naam thans eerst vermeld wordt.

Het is jammer, dat de rebus vooreerst onopgelost blijft; onze lezers verkeerden daarbij echter in goed gezelschap: wijlen Prof. Beets heeft ook vergeefsche moeite gedaan.

Eén opmerking wil de Redactie meid, want een *mijt* is niet geteekend. Beminde *Ka*, gaat ook niet, daar de komma achter het stuk kaas een leesteeken is, en niet een rebusteeken; men lette op de kommapunt na de fon-tein en de andere komma's. De dame, die ons den rebus afstond, wil liever lezen: Beminde wederhelft.

De prijs, dien we uitloofden in no. 11, wordt nu nog-maals aan die dame gezonden voor haar zieke.

V A R I A.

Levensbeelden.

I

Jan sprak: „Kijkt, vrienden, ginder loopt een zwijn.”

„Een zwijn?” zei Kees, „je moet bijziende zijn.

Het is een schaap, dat zal ons straks wel blijken.”

„Wel Kees, laat toch eens naar je oogen kijken,”

Riep Piet, „want, op mijn woord, een ezel is 't.

Je merkt dus, dat je je allebei vergist.”

„Wat ezel, schaap of zwijn, 't is malligheid,”

Sprak Gijns toen, „vrienden, 'k zeg je, 't is een geit.”

Met kwam hun kalme Klaas
 van achterop voorbij.
 Hij hoorde waar 't om ging,
 dacht even na, en zei:
 „Och, staak toch dat getwist;
 dat wordt haarkloverij!
 Je ziet toch 't is een *beest*,
 of — zoo je wilt — een *dier*.”

„Ja juist!” zoo riepen toen
 bevredigd alle vier.

II

Caesar moest naar Griekenland;
 Maar de winden waren tegen,
 Noodweer was 't op zee en strand.
 En de schipper sprak verlegen:
 „Heer, de zee staat hoog, 't stormt fel;
 U en schip en lijf te wagen
 Aan 't geweld der onweersvlagen
 Waar' vooruit verloren spel:
 Wacht! Er komen kalmer dagen.”

Maar Caesar sprak: „Gij vraagt, dat 'k voor den nood-
 [storm buk?

Steek af! Weet: Caesar vaart ge en zijn geluk.”
 De schipper greep het roer met forsche hand.
 Straks stonden ze op 't gewenschte Grieksche strand.

Gij kindren Gods, in storm van strijd en druk
 Houdt moed! Bouwt zee! Gelooft in uw geluk!
 In 't heil, dat u, en voor altijd, gewrocht heeft,
 De Heiland, die u met Zijn bloed gekocht heeft.
 Het scheepken, dat u vaart, kan niet vergaan.
 Straks landt ge in uw begeerde haven aan.

III

De hen zei eenmaal tot den haan:
 „Wanneer mag ik toch kraaien gaan?”
 De haan zei toen weer tot de hen:
 „Zoodra ik aan het leggen ben.”

A. J. H.

BRIEVEN UIT WONDERLAND.

II.

De Zonnestralen en hun Werk.

We willen thans maar eens be-
 ginnen, beste vriend, met te
 spreken over de zonnestralen. Van zonnestralen houdt ieder-
 een. Zie ze maar eens zweven over het mos onder de boomen;
 zie ze maar eens dansen over de krullende golfjes van het

meer; zie ze maar eens schitteren in alle kleuren van den
 regenboog, in de droppels van een waterval of een fontein.
 Niet waar? we houden zoóveel van ze, dat je lieve kleine
 zusje, die het heele huis vroolijk en blij maakt, „ons
 zonnestraaltje” heet.

En toch weten de meeste menschen niet wat een zonne-
 straal is en hoe zij werkt.

Ben je wel eens op een morgen vroeg wakker geworden
 als het nog stikdonker was in je slaapkamer? Je kon
 letterlijk geen hand voor de oogen zien. Je wist wel waar
 de verschillende meubelen zich bevonden, maar je zag ze
 niet. Daar begon echter de dag te komen. Je kon onder-
 scheid zien tusschen de kast aan den wand en de tafel
 naast je bed; langzamerhand werden de omtrekken duide-
 lijker; je kon de laden van de kast zien, straks het patroon
 van het behang onderscheiden, totdat tenslotte alles in
 het volle daglicht prijkte.

Wat is er toen gebeurd? Waardoor zijn die verschillende
 voorwerpen zichtbaar geworden? De zon is opgegaan,
 zeggen we, doch we weten heel goed, dat de zon niet
 opgaat, maar dat de aarde zich draait om haar as, en dat
 het kleine plekje, waar wij wonen, zoóver is gekomen,
 dat het weer door de zon bestraald wordt.

Neem eens een globe en plak eens een snippertje papier
 op Nederland; je ziet dan meteen hoe geweldig groot ons
 dierbaar plekje grond wel is; je staat er verbaasd over,
 dat er nog een wieg op staan kon! Steek nu de lamp
 aan, die de zon moet voorstellen, en plaatst de globe zoó,
 dat Nederland in het duister ligt. Draai nu kalmpjes aan
 de globe; er komt dan een oogenblik, dat de lichtstralen,
 die langs den bol strijken, juist over ons land gaan. Dat
 is voor ons de zonsopgang. Als je nu doordraait, dan
 krijg je straks het volle licht op het papiertje en dan is
 het dag. Precies zoo is het inderdaad gegaan met ons
 deel van de aarde, toen jij in je bed lag en naar het licht
 keek.— Wij willen nu eens weten, wat zonnestralen voor
 dingen zijn.

Maar dan moeten we eerst even iets weten van de
 zon, want daar komen ze vandaan. Als de zon een donkere
 massa was in plaats van een vurige bol, dan zou geen
 enkele van die schitterende, vroolijke boodschappertjes
 tot ons komen, en al draaide de aarde zich elken dag
 naar haar toe, toch zou het altijd nacht blijven. Verder.
 De vorige maal schreef ik je, dat de warmte van de zon
 de waterdeeltjes uit elkander drijft, zoodat er damp en
 wolken ontstaan, waaruit het water weer neerdaalt als
 regen of sneeuw. Indien nu de zon koud was, dan kregen
 we dus ook geen neerslag op de aarde, en er zouden geen
 planten en bijgevolg ook geen dieren kunnen leven. Alle
 water op aarde zou ijs zijn; het zou veel kouder zijn dan
 in den strengsten winternacht aan de Noordpool, omdat
 de aarde altijd van de zomerwarmte wel wat opspaat
 voor den kwaden tijd; de aarde zou eenvoudig onbe-
 woonbaar zijn. Dat we hier kunnen wonen, hebben we
 eenvoudig te danken aan de zon, die hier 147.520.000
 kilometer vandaan is.

Hoe ver dat is, kun je je niet voorstellen. Want of ik
 nu zeg: Dat is bijna 27000000 uren gaans, dan weet je
 evenmin, hoe ver dat is. Maar laten we eens op reis
 gaan. De sneltreinen van den Centraalspoorweg leggen
 den afstand van Amersfoort tot Zwolle altijd af precies in
 een uur, en die afstand is 70 kilometer. Laten we nu
 eens gaan reizen met de Centraal van de Aarde naar de
 Zon; we hebben dan 240 jaren werk. Om dus vandaag
 aan te komen hadden we op reis moeten gaan op het
 oogenblik, dat De Ruijter de Theems opvoer. In dat jaar
 werd in Holland het stadhouderschap bij het Eeuwig Edict
 afgeschaff. Vijf jaar later kregen we toch Willem III tot
 stadhouder. En daarna een stadhouderloos tijdperk van
 45 jaar, toen Willem IV en Willem V, daarna den revolutie-
 tijd, vervolgens de regeering van onze drie koningen en
 nu al zestien jaar de regeering van onze Koningin. En
 gedurende al dien tijd hebben wij in den sneltrein gezeten,
 totdat nu eindelijk de conducteur het portier opent met
 den roep: „Station Zon, alles uitstappen!” Werkelijk,

van *Lake Erie* in *Lake Ontario*, vanwaar het door de *Lawrence River* in den Atlantischen Oceaan uitmondt.

Tusschen *Lake Erie* en *Lake Ontario* stroomt, Canada en den staat New-York scheidend, een korte, breede, bruisende rivier, de *Niagara* geheeten. Midden in deze rivier waar zij zich tot driemaal hare breedte verbreedt, bij een kromming, ligt een eiland, *Goat Island* geheeten, waar de wateren links en rechts om heen stroomen. Daar waar het eiland eindigt, daalt plotseling de bedding bijna 60 Meter, en vormt de rivier twee ontzaglijke watervallen, de beroemde *Niagarafalls*.

De Oostelijke waterval is de Amerikaansche en valt vlak tegenover de Canadeesche grens, in rechte lijn naar beneden. De Westelijke is de Canadeesche, en vormt een halven cirkel, hij heet de *Horse Shoe Falls* (Paardenhoef-waterval.)

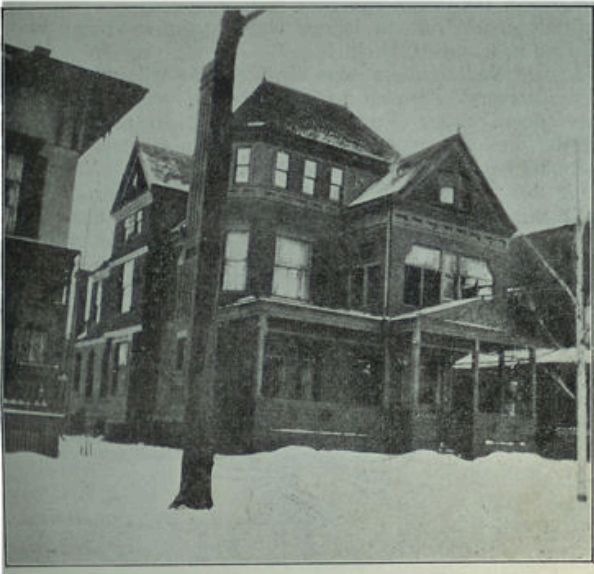
Wij zagen eerst den Amerikaanschen oever, waar men boven den rechten Amerikaanschen waterval staat. De Oostelijke rivier heeft hier een duizelingwekkende snelheid, het water kookt en schuimt als een zee. De Amerikaansche oever heeft verscheiden heerlijke uitzichtspunten, maar toch haalt hij niet bij den Canadeeschen oever, dien wij over een brug bereiken. Eerst hier ziet men den Amerikaanschen en den Paardenhoef-waterval beide ten voeten uit, en hun geweldige nederstorting in de diepte.

Alles wat ik tot hiertoe in het hooggebergte aan watervallen zag, is bij dit geweldig natuurwonder slechts poppenspel. Te pogen u er een voorstelling van te geven, ware vruchteloos. Zoo iets is niet te beschrijven. U er eenigszins een voorstelling van vormen, kunt ge, als ge het *Lauterbrunnenthal* kent. Plaats u dan in gedachte in *Mürren*, en poog u de reuzen van het *Berner Oberland* weg te denken. Denk u dan, dat de rechte dalwand tegenover u, en de halve-cirkelvormige rechts van u, — daar waar de *Schmadribachfall* is — werkelijk *Lauter Brunnen* ware, met alleen het rotsgevaarte van den *Schwarzen Mönch* scheidend makende tusschen waterval en waterval. Zoo ongeveer ziet men den *Niagara-waterval* van den Canadeeschen oever.

De *Niagara-waterval* stort zich omlaag van nagenoeg vlakken bodem, iets wat m. i. aan den totaal-indruk schade doet.

„Ik begrijp niet,” zeg ik tot de Amerikanen, „dat gij hier niet een *Mont-Blanc* en een *Jungfrau* bij bouwt, met wat rotsen en gletschers. Ten slotte is alles immers een kwestie van geld en ondernemingsgeest . . . ?”

H. S. S. K.

Het huis van Mrs. Mason te Batavia, waar „De Lelie van ons Vorstenhuis” geschreven werd.

* LETTERKUNDE. *

VRAGENBUS.

(Vragen voor deze rubriek in te zenden aan het Bureau „Timotheüs,” onder motto „Letterkunde.” Men sluite een 5 cts. postzegel in.)

W. M. d. V. te P. — Voor uw doel kunt u niet beter doen dan de Fransche vertaling van *Sécond* te nemen. Is die te duur, dan is de vertaling van *Martin* of die van *Ostervald* ook goed. Betrouwbaar zijn alle.

Wat het andere betreft, raad ik u nog aan *Loomans Gids*, of het uittreksel daaruit: *Israel-Oudheden* (50 cts) dat ik al vele jaren voor mijn Opleidingsschool gebruik. Verder kunnen dienen de platen, die voorkomen in het atlasje van *Bleeker* en *Marwitz*, (50 cts) en de reeks platen van *Van Lummel*, (niet de geschiedkundige platen) zooals ook het groote Duitsche werk van *Riehm*, ook meen ik in het Nederlandsch vertaald. Alleen oud verkrijgbaar, maar nog zeer goed, is *Kerbert* „Bijbelsche oudheden,” en de boekjes van *Lisco*.

Verstaat u vreemde talen, dan is er nog veel meer.

Mag ik u nog eens lastig vallen met het verzoek om inlichting over eenige uitdrukkingen, die hier soms gebruikt worden, (ik woon in Amsterdam) maar die niet duidelijk te begrijpen zijn. Het zijn:

1. „Een halfblans heer.”
2. „Hij is op de mist.”
3. „Laat naar je kijken.”
4. „’t Is een dievesant.”
5. „Ben je betoeterd?”

„Amstel.”

’t Is zeker echt Amsterdamsch, soms plat zelfs, wat hierboven staat, al kan men die uitdrukkingen ook wel buiten de hoofdstad hooren.

Een „halfblans” moet eigenlijk zijn een „halfblanks” heer. Een blank was vroeger een klein muntsuk, een halve blank is zoo ongeveer twee centen. Een halfblanks heer is dus een, die niet veel op zak heeft, net als een halfblanks test was of nog is een van 2½ cent.

„Op de mist zijn” = op den misthoop of mesthoop zijn, d. i. tot armoede en ellende zijn vervallen, b.v. door werkeloosheid of verkwisting.

„Laat naar je kijken” is oorspronkelijk een raad aan iemand, die aan ’teen en ander lijdende is, waarom men meent, dat het goed is, zoo hij ’t aan een geneesheer laat zien, er met hem over spreekt. Figuurlijk beteekent het: Je spreekt of doet zoo dwaas, dat het hoognoedig dient gebeterd.

Wat een „dievesant” is? ’t Woord moet beduiden een doorbrenger, „doordraaier.” Dit doet mij denken aan „de bauchant” van het Fransche *débauche* = overdaad, brasserij, enz. Maar ik geef dit graag voor beter.

„Betoeterd” is een andere vorm voor „beteuterd” of bedremmeld. Dat ‘oe en eu afwisselen leeren ons het oude „loes” voor „leus;” „reukeloos” voor „roekeloos” enz.

A. J. H.

VARIA.

Praktische toepassing.

Jan hoorde lezen uit *Cuvier*,¹⁾ dat welbeschouwd elk dier Ontstaan is uit een ei. Toen sprak hij: „Wat plezier! ’k Bestel voor Paasch een olifantenei, En maak daarmee ons heele weeshuis blij.”

¹⁾ Een groot Fransch dierkundige.

stralen der zon den wind doen ontstaan. En jij, die naast een windmolen woont, weet wel, wat voor kracht de wind heeft, en anders wil je oom, de oude zeeman, het je wel vertellen.

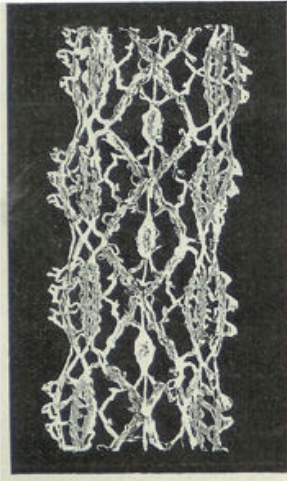
Maar je eigen lichaamskracht en lichaamswarmte heb je ook door de zon. Dat lijkt vreemd en toch is het eenvoudig genoeg. Ja, voor een klein deel krijg je die warmte rechtstreeks, doordat de zonnestralen de deeltjes van je lichaam ook in beroering brengen. Maar voor het grootste gedeelte gaat het langs een omweg. De zon doet de planten groeien; de planten bergen die zonnearmte op. Jij eet die planten en krijgt zoo die verborgen zonnestrallen mee naar binnen, of wel, er is nog een omwegje meer: de koeien eten het gras en jij eet de koeien. Zoo krijg je de zonnearmte in je lichaam, en daar die warmte beweging is — aethergolven, trillingen — kun je die beweging omzetten in spierkracht. Adem eens op je hand; de warmte, die je voelt, bevond zich eenmaal in een zonnestraal en kwam kort of lang geleden van de zon tot de aarde. Is dat niet wonderbaar?

Maar we zijn er nog niet. Ik zei in mijn eersten brief, dat we 's winters zonnearmte van de kachel krijgen. Hout en turf en steenkool hebben zonnestrallen ingekelderd, en door het aansteken maken wij die stralen weer los. En bedenk nu eens even, hoeveel arbeid steenkoolwarmte wel verricht. Die oude zonnearmte trekt dus de spoorreinen en drijft de stoomschepen; die nietige zonnegolfjes van 40 en meer op de lengte van 1 mM. hameren en smeden, spinnen en weven, zagen en drukken in allerlei fabrieken en werkplaatsen. En ons kunstlicht krijgen we eveneens van die oude zonnestrallen. Gaslicht uit steenkool; maar de petroleum, die jelui op het dorp brandt, is eveneens een product van planten (en waarschijnlijk van dieren, maar dat komt op hetzelfde neer, want die hebben dan toch planten gegeten) en je brandt dus ook zonnestrallen in de lamp. En als je een kaarsje aansteekt, doe je eveneens, want dat kaarsje is een stuk van een schaap of een product van de bijen, en die leefden ook van zonnestrallen.

En ten slotte geeft de zon, behalve de zichtbare lichtstralen en de voelbare warmtestralen nog een menigte stralen, waarvan wij alleen de uitwerking gewaar worden.

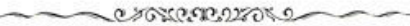
Kijk, ik sluit hierbij in een zwart papiertje, waarop in het wit een stukje kant geschilderd is. Weet je wie dat geschilderd heeft? De zonnestraal. Ik heb straks een stuk papier neergelegd, dat gedoopt was in salpeterzuur-zilveroxyde; op dat stuk papier legde ik een stukje kant en daarop een stuk glas. En nu kun je zien, wat de zon heeft gedaan. De onzichtbare stralen zijn ingedrongen in hetsalpeterzuur-zilveroxyde en hebben dat veranderd in een donkere stof; waar echter draadjes kant lagen, konden de zonnestrallen niet komen en daar bleef het papier lichtkleurig. Zoo kreeg ik een afdruk van de kant. Ik heb het papier toen in water gedompeld, waarin wat onderzweveligzure natron was opgelost, om te maken dat het licht er niet verder op inwerken kan, en nu leg ik het in mijn brief en je kan een teekening bekijken, die door de zonnestrallen is gemaakt. Trouwens je eigen portret, dat je me onlangs hebt gestuurd, is door geen ander schilder vervaardigd dan door den toovenaar Zonnestraal.

Zeg, vindt je ook niet, dat het op tooverij lijkt? De zon, zoo miljoenen uren ver weg, zendt trillingen uit door het heelaal; die trillingen worden door den geheimzinnigen

aether voortgeplant met een ongeloofelijke snelheid in alle richtingen; een klein deel van die trillingen komt ook op aarde aan en is daar oorzaak van alle warmte, alle licht, allen arbeid. Is het dan niet de moeite waard, eens na te denken over de beteekenis van een zonnestraal? De oude Grieken hebben een van hun grootste wijsgeeren, Anaxagoras, ter dood gebracht, omdat hij beweerde, dat de zon geen godin was. We verwonderen ons daarover volstrekt niet, evenmin als dat de Japanners en vele andere volken nog tegenwoordig de zon aanbidden. Dat wij beter weten, danken wij aan Gods Woord. Dat heeft ons geleerd niet de zon te aanbidden, maar Hem, die in Zijn almacht de zon geschapen heeft, om oorzaak te zijn van licht en warmte, van leven en beweging. En onze God is zóó groot, dat Hij niet slechts ééne zon schiep, maar duizenden en miljoenen en milliarden zonnen, die je 'savonds als sterren aan den hemel ziet schitteren. Als je daaraan denkt, dan zink je weg in aanbidding voor Gods grootheid.

A. L.

* LETTERKUNDE. *

Levensbeelden.

De zeven sterrekijkers.

Zij waren des avonds op 't pad gegaan,
Toen zagen ze — 't was bij donkere maan —
Een groote ster aan den hemel staan,
Zoo'n heldre flonkerster.

En de eerste riep: „Wat staat die ver!”
De tweede zei: „Toch is 't een baas.”
„Ja,” sprak no. III: „Zoo geel als kaas.”
De vierde: „Wel, wel, wat een geflikker!”
De vijfde sprak: „'t Is een dievenverschrikker.”
De zesde: „Zoo'n ding is een heele vracht.”
De zevende: „'t Staat toch wel mooi bij nacht.”

Straks gingen die zeven weer van elkaar,
En de een prees den aër:
Een hemellichaam-bewonderaar,
Een sterrenkijker van zessen klaar!

Bezit.

Wat is bezit, wanneer ge 't recht beschouwt?
Gebruik van goed, u voor een tijd vertrouwd,
Waarvan ge, zal 't u zegen zijn in 't leven,
Nu rente — als later rekenschap — moet geven.
't Is heden mijn
En morgen dijn;
Wiens zal 't straks zijn?

A. J. H.

* LETTERKUNDE. *

VARIA.

Unua protestanta disservo.

Daar 't stukske in No. 16, onder dezen titel, blijkbaar de aandacht heeft getrokken, willen we gaarne nog iets meer omtrent het hierboven vermelde meedeelen.

De volle titel van de eerste Protestantische preek, in de „wereldtaal“ Esperanto, tijdens het congres te Genève gehouden, is: *Unua protestanta disservo, okase de l'dua Universala Kongreso de Esperanto*. Men behoeft nog geen professor in de wereldtaal te zijn, om hieruit te begrijpen: „Een Protestantische eredienst ter gelegenheid van het tweede algemeene congres in het Esperanto.“

De dienst had plaats in de kerk van het Auditoire.

Dat de nationale kerk een harer gebouwen afstond, bewijst reeds, hoe wel degelijk een bepaalde godsdienst- of oefening werd bedoeld. Die is dan ook gehouden en door ruim 200 menschen bijgewoond.

De dienst omvatte: Aanroeping van 's Heeren naam, gezang, gebed, Bijbellezen, lofzang, prediking, gebed, gezang, zegen — alles in Esperanto, verstaanbaar voor menschen, die veelal de een des andren taal niet verstonen.

De leerrede werd gehouden door den Engelschen predikant Rust. Natuurlijk moest bij dezen eersten dienst iets gezegd in betrekking tot de taal, die gebruikt werd om door allen verstaan te worden. Men moet zich, zei de spreker, geen droombeelden scheppen over de beteekenis der internationale hulptaal. Laat ons niet gelooven, dat het bezit eener tweede taal, gemeen aan alle volken, de verschillen zal doen verdwijnen. Deze onze taal is slechts de olie op de wielen van den wagen der menschheid. Maar zij kan er nooit de effenmakende kracht voor wezen. Die ligt alleen in de liefde van Christus.

Gelezen werd Gen. 11 : 1—9, over de Spraakverwarring. De tekst was Jes. 11 : 9: „Men zal nergens leed doen, noch verderven op den ganschen berg Mijner heiligheid. Want de aarde zal vol zijn van kennis des Heeren, gelijk de wateren den bodem der zee bedekken.“

Staat eenmaal vast, zoo zei de spreker, wat gezegd is omtrent de liefde van Christus, dan is zeker, dat het *denkbeeld van algemeenheid* 't welk in de hulptaal ligt, bepaald gunstig zal werken op het gebied van Godsdienst en menschenliefde. Het Christendom der volken, die nu nog Heidenen zijn, zal niet wezen Hervormd, Rooms, Grieksch, niet dat van een kerk of een volk, maar het Christendom zonder meer, breed en wijd menschelijk. Bovendien zullen zij, die zich met werken van liefde, van hervorming enz. in de Christelijke landen bezighouden, elkaar beter begrijpende, zien, dat zij eenzelfde doel beoogen, en dan zullen onderling wantrouwen en haat verdwijnen.

Dit denkbeeld wordt dan toegelicht door het verhaal van een volk, dat in 't barre Noorden wonend, hoorde van een heerlijk gewest in het Zuiden en daar heen wilde. Nu ging men in groepen uiteen. De eene koos dezen, de ander een geheel verschillenden weg. Elk dacht dat de ander het mis had. Doch ten slotte kwamen allen waar zij zijn wilden, behalve de tragen die achter waren gebleven. „Zoo ook,“ zei de leeraar, „hopen wij, dat allen, wien het een lust is den Heiland te dienen, zullen aankomen op dezelfde plaats, welken weg zij ook gereisd hebben. Zij zullen allen vergaderd worden in de stad, die blinkt van licht, en met één stem den lof des Heeren zingen.“

Wat nu de taal zelf betreft, zij is in hoofdzaak gevormd uit woorden van Latijnschen stam, en zoo „praktisch“ mogelijk ingericht. Uiteraard doet zij door de afkomst aan Spaansch of Italiaansch denken. Zij is zeer

*) We bedoelen natuurlijk niet, als we van deze rede melding maken, dat we het er onverdeeld mee eens zijn. Heel duidelijk is trouwens de bedoeling niet, b.v. wat betreft de effenende kracht van Christus' liefde. 't Merkwaardige ligt in het feit der preek zelf.

gemakkelijk aan te leeren, vooral door wie met genoemde talen, of met Fransch, Latijn of Grieksch bekend is; doch moeite geeft het aanleeren niemand. De taal klinkt mooi, wijl *a* en *o* er veel en stomme letters er weinig in voorkomen.

Tot een proefje dit:

Granda Dio, ni landas Vin kaj ni gloras Vian forton.

(Groote God, wij loven U en wij prijzen Uw naam — uit het *Te Deum*; 1e regel van Gezang 3.)

Iru en paco, kaj memoru miserulogu, ke Dio de la Paco estu kun vi kaj kun familioj!

(Ga in vrede en gedenk de armen; dat de God des vredes zij met u en met de uwen!)

De jonge taal heeft ook al haar dichtkunst. Daarmtrent kunnen we alleen meedeelen, dat zij is geschoeid op de leest der Fransche, zich richtende naar het aantal lettergrepen, dat een regel telt, en de afwisseling van rijk.

A. J. H.

VRAGENBUS.

„In den laatsten tijd wordt het bekende werk van Bunyan, „de Christenreis,“ herhaaldelijk in onze taal opnieuw uitgegeven. Ik hoor dat dit ook zoo is in Engeland. Bestaan er ook Nederlandsche boeken, dus niet vertaalde, die in denzelfden geest zijn?“

B.

We kennen twee dergelijke, die in Nederland zijn ontstaan. Het eerste is het boekje *Christina of De Goede keus*, dat meer dan een eeuw oud is, en waarvan een nieuwe uitgaaf vóór eenige jaren bij Höveker verscheen. Christina = Christin of Een reiziger naar de hemelstad. Het tweede gedeelte bevat de verklaring der zinnebeelden. 't Is een eenvoudig, maar degelijk boekje, dat al een tiental uitgaven beleefde. De schrijver (schrijfster) schijnt niet bekend. Veel hooger in alle opzichten staat *De Plaatsvervanger of de tocht naar de Steengroeve*. Dit boek teekent drie broeders Hodemgoo = Hoogmoed, Felongoo = Ongeloof en Rondaza = zondaar, van welke alleen de laatste behouden wordt, doordat prins Sesmia = Messias, de straf, die hij verdiend had, draagt. Het is een zeer boeiend boek, vol afwisseling en met veel talent geschreven. Het is herhaaldelijk herdrukt. De schrijver is J. de Liefde.

Bunyan spant echter de kroon. Een boek als het zijne is dusver nog niet door andere menschen geschreven; 't is geheel eenig, verwonderlijk schoon. De groote Macauley noemde Bunyan: „het grootst dramatisch genie van zijn tijd.“

„Als ook deze vraag op dit gebied behoort, zoudt u dan ook uw meening willen zeggen over 1 Cor. 12 : 3 het laatste gedeelte. Ik kan dat taalkundig niet begrijpen en weet dus ook niet of ik de beteekenis vat.“

B.

Onze lezer bedoelt blijkbaar de woorden:

„Niemand kan zeggen Jezus den Heer te zijn dan door den Heiligen Geest.“

Dat onze lezer dit taalkundig niet begrijpt, is ons zeer begrijpelijk. Immers, zooals het daar staat, „den Heer“, is het onverstaanbaar, althans in onze taal. De *4e* naamval kan hier niet staan, en brengt verwarring. De fout is, dat men hier de oude talen letterlijk heeft gevolgd b.v. het Latijn: *neminem posse dicere Jesum Dominum* (4e n.) In onze taal is het 1e n. en moet zijn: *de Heer*.

Maar ook dan blijft de zinsbouw verkeerd. Want nu staat er, dat niemand kan zeggen dat hij (iemand) Jezus de Heer is. En dat is natuurlijk door Paulus nooit bedoeld.

De apostel wil eenvoudig zeggen: Niemand kan zeggen, dat Jezus de Heer is, enz. En dan is het duidelijk.

Dat dergelijke en andere gebreken in onze Statenvertaling niet verbeterd worden, is even vreemd als treurig.

A. J. H.

Weldra herkende Eduard Bok in deze uitgeverszaak zijn wereld, en als beziëld door nieuwe kracht klom hij met reuzenschreden hooger op. Er zat een uitgever in hem. Een, die niet alleen wist, wát hij aan den man moest brengen en wát niet; maar die ook wist hoe hij 't gekozene aan den man moest brengen, en die bovendien de tijden en gelegenheden wist te onderscheiden, en bij keuring en aanbod ooren had om te hooren, wat de tijdgeest eischte.

Als zetter op de onderste sport van den ladder begonnen, stond hij na jaren van noeste vlijt op de bovenste sport, werd compagnon van den chef, Mr. Curtis, en huwde met diens dochter.

Thans staat de heer Bok zelf aan 't hoofd van de prachtig bloeiende uitgeverszaak.

Het reeds strandende blad heeft hij weer doen vloten door er in te plaatsen een novelle van Mrs. Mason: *A minister of the World*, een dier bekoorlijke, frissche, kleine boekjes, waarin het talent van deze schrijfster zoo bij uitstek tot haar recht komt. *A minister of the World* — dat ettelijke herdrukken beleefde — critiqueert het materialistische, wereldsche en tòch zich Christelijk noemende Amerika. Mrs. Mason heeft in al haar Amerikaansche boeken de gebreken van haar landgenooten aangetast, maar geen gebrek met zooveel kracht als het bovengenoemde.

Het verhaal sloeg in, en het abonneenten-tal sloeg op. Mr. Bok had juist gezien, het zinkende schip was gered niet alleen, maar zou van nu af een zegetocht beginnen, waar niets het tot op dit oogenblik in heeft kunnen stuiten.

Mr. Bok vertelde mij, dat, hoewel hij den abonnements-prijs van 1 dollar op 1 $\frac{1}{4}$ en later op 1 $\frac{1}{2}$ dollar had gebracht, het aantal abonneés, dat reeds 1 miljoen bedroeg, nog met bijna 200.000 vermeerderd was.

In bijna alle beschaafde landen der wereld, wordt de Ladies' Home Journal dan ook gelezen.

Uitgerekend is, dat het aantal exemplaren, dat bij iedere editie verschijnt, op stapel gelegd, een hoogte zou bereiken van $\pm$ 7000 meter of anderhalf maal de hoogte van de Jungfrau.

Behalve de Ladies' Home Journal, die maandelijks verschijnt, geeft mr. Bok nog uit de *Saturday Evening Post* dat zooals de naam aanduidt, wekelijks verschijnt. Iedere maand leveren de drukpersen van Mr. Bok bijna vier miljoen tijdschriften, bijna vijftig miljoen per jaar.

Nog een paar getallen, die van de Amerikaansch-reusachtige uitgebreidheid dezer zaak een denkbeeld geven.

Er zijn 53 persen en 19 vouw- en inbind-machines. 50 spoorwagens zijn noodig om ééne editie van de Ladies' Home Journal te vervoeren. Aan het postkantoor worden 7000 tot 9000 zakken door de postbeambten ingepakt en in verscheiden steden worden op den „Ladies' Home Journal-dag” extra-bedienden aangenomen om de exemplaren rond te brengen.

De ontvangsten in zulk een zaak zijn overweldigend. Maar de uitgaven niet minder. Alleen voor wit papier wordt per jaar meer dan een miljoen dollar uitgegeven. Aan loonen per week 11.000 dollar (f 27.500); aan postzegels meer dan 10 miljoen dollar (f 25.000.000.)

Ook de arbeid, die aan het blad verricht wordt, is ontzaglijk. Eén staaltje hiervan. Er komen meer dan 1 $\frac{1}{2}$ miljoen brieven in per jaar, soms wel 24000 per dag.

Niet alleen op het bureel, ook op het terrein van exploitatie wordt hard gewerkt. Zoo zijn er 32000 agenten gedurig werkzaam om nieuwe abonneés te werven.

Het duizelt den bewoner van het kleine Holland, gewend aan een leven op kleine schaal en met kleinen maatstaf, bij zulke getallen en bij zulken omvang.

En wij bewonderen den man, *) die op nog betrekkelijk jeugdigen leeftijd, kloek en kalm de teugels van dit reusachtig en zich steeds uitbreidend bewind in de hand

*) Terwijl ik de proeven van dezen brief corrigeer, ontvang ik van een mijner Amerikaansche kennissen een bericht in de *Public Ledger*, dat de Paus hem den doctorstitel in de rechten, *Honoris causa* van het Villanova College heeft doen toekomen voor bijzondere verdienste ten opzichte van journalistiek en moreele ethiek.

houdt, en door zijn onkreukbare eerlijkheid, onuitputtelijken ondernemingsgeest en het hoog-moreel en idealistisch peil, waarop zijn blad staat, den alouden roem van Hollands naam in de nieuwe wereld hoog houdt.

H. S. S. K.

P. S. Na een conferentie met den Redacteur blijkt, dat mijn „Brieven uit Amerika” onmogelijk compleet in dezen jaargang kunnen geplaatst worden. Wij zien ons dus tot ons leedwezen genoodzaakt hier en daar gedeelten te laten vervallen. Zoo b.v. nu Philadelphia en later Washington. Dit najaar hoop ik echter mijn reisbeschrijving *in zijn geheel* afzonderlijk uit te geven.

H. S. S. K.

V A R I A.

Vredeliefde.

Piet haat krakeel: „Dat,” zegt hij, „past geen Christen.”
Vraagt gij hem: „Wat was eerst, de kip of 't ei?”
Zoo kweelt hij: „Lieve vriend, vast allebei.” —
Foei, 'k hoor nog tienmaal liever hartig twisten,
Dan zulk een lieve jabloers-fopperij.

Een middel.

Van zelfzucht, eierzucht, hebzucht en van meer
Al zulke zuchten wilt ge zijn genezen?
Ik weet voor u een middel onvolprezen:
Zit bij een ziek, zit bij een sterfbed neer;
Merk op dan, hoor en zie als nooit voor dezen,
En vraag: Lage ik daar, wat zou 't hoogst mij wezen?
Dat middel helpt, vaak reeds den eersten keer.

Zoo gaat het.

Zij hadden honderd uit geredeneerd,
Er was heel lang en breed gediscussieerd,
Men had geproponieerd, geargumentieerd —
't Werd laat; toch zag geen mensch het eind nog nadren.

De drift ontstak: men roerde keel, voet, hand;
„Ik zeg u, ik!” Haast vloog de zaal in brand!.....
In 't eind besloten de beschreven vaden,
Om voor de zaak maar . . . . nog eens te vergadren!

Hij en gij.

God stelt Zijn raad ten vast besluit
En voert hem uit,
Schoon heel de wereld lacht en fluit;
Maar zoo ge soms niet wrocht, zal Hij
Eens tot u spreken: Weg van Mij.

20e eeuw.

Als A een nieuwe „waarheid” heeft ontdekt,
Zoekt B daarvoor verklarings-hypothesen.
Wijl C alvast eruit gevolgen trekt,
Zit D met vlijt bewijzen saam te lezen.
Straks komt de ervaring, die al 't moois begett,
En — straks begint het spel weer als voor dezen.

A. J. H.

Bescheidenheid verbiedt mij, het deel van het gesprek, dat nu volgde, weer te geven, te meer daar Mr. Bok, die van mijn plan om deze brieven te schrijven, af wist, mij dringend verzocht met geen enkel woord van zijn huiselijk leven melding te maken.

„Ja, wij houden veel van onze vrouwen. Maar waar wij niet van houden is van *those clubbing women*.”

„Niet?” roep ik verbaasd uit. „Ik heb verscheiden malen clubs bijgewoond, en met club-leden kennis gemaakt, en ik kan u verzekeren, dat mijn indrukken allergeunstigst . . .

„Hoe lang is u in Amerika?”

„Ruim drie maanden.”

„En hoe lang blijft u nog?”

„Minstens nog drie maanden. De vriendelijkheid van uw landgenooten maakt het mij nog maar steeds onmogelijk, den dag van mijn vertrek vast te stellen.”

„Wacht u dan met uw oordeel over die clubs, tot u meer van Amerika gezien heeft. — Kent u Mrs. Cleveland?”

Ik antwoord, dat ik veel van haar gehoord en over haar gelezen heb; en in Princeton, waar ik den volgenden dag hoop heen te gaan, de eer zal hebben aan haar voorgesteld te worden.

„Dát is nu onze ideaal-Amerikaansche vrouw. Haar portret staat niet in de couranten, zij spreekt niet op clubs, neemt niet deel aan 't officiële leven buitenshuis, maar leeft voor haar man en kinderen. *She brings up four good American citizens. That's what we want.*”) Mrs. Roosevelt is net zoo iemand, een *huismoeder*, niet-tegenstaande haar talloze officiële plichten. Alice Roosevelt behoort bij de andere soort Amerikaansche vrouwen. En nu vinden wij Mrs. Roosevelt, van wie niemand iets weet, en over wie niemand spreekt, het type van een Amerikaansche vrouw — terwijl ik zeker weet, dat men b.v. in Holland, afgaande op couranten-berichten, Alice het type van een Amerikaansche vindt. Is 't niet zoo?”

Ik beaamde het ten volle.

„Een andere *feature*”) van ons land, is de eerbied voor succes. Een trek, die ook al in Europa verkeerd begrepen wordt, en daar genoemd wordt: eerbied voor geld. Geen kwestie van! Misschien in het nieuwe, onbeschaafde Westen, maar hier niet . . . Heeft u 't ergens aangetroffen?”

„Neen, nergens.”

„U zult 't ook niet vinden”, zeide Mr. Bok, die mijn reisprogram had ingezien. „Wij bewonderen de kracht, de gave, die tot succes leidt, en aan de vrucht kennen wij den boom. Maar als die vrucht niet bloeit aan edelen stam — laten wij haar links liggen.”

Ik vertel van mijn kennismaking met John D. Rockefeller. „Juist, daar heeft u een voorbeeld. Zoo iemand bewonderen wij *niet*. Het succes moet volkomen eerlijk zijn, anders imponeert het ons niet. De conscientie der natie — let wel, ik zeg niet van de *uitwassen* der natie — is zeer gevoelig op dat punt. Roosevelt — daar heeft u een Amerikaan naar ons hart. Wat geeft die man, wien alle schatten der wereld openliggen, om goed of geld? Zijn doel met Amerika, al zijn streven, is zuiver idealistisch. Dan heeft u zijn vriend Elihu Root, ³⁾ den *Secretary of State*, ⁴⁾ en Taft, den *Secretary of War*, ⁵⁾ mogelijk zult u hen in Washington ontmoeten. Zie dan tot hen op als tot onze grootste Amerikanen. Een prachtige, winstgevende zaak in New-York heeft Elihu Root er aan gegeven, en stelt zich nu tevreden met het betrekkelijk klein salaris, om zijn land te dienen in denzelfden geest en met hetzelfde ideaal voor oogen als Roosevelt. Zij hebben zwaar werk om den schadelijken stroom, — die hoofdzakelijk uit Europa komt, laat Europa dat nooit vergeten, — te keeren. Maar die stroom is *niet* Amerikaansch, net zoo min als de Fransche invasie ruim honderd jaar geleden in uw land „Hollandsch” was.

„Daar heeft u gelijk in,” zei ik. „Het verdreven Huis

¹⁾ Zij voedt vier goede Amerikaansche burgers op. Dát vragen wij van onze vrouwen.

²⁾ Karaktertrek.

³⁾ Spreek uit „Illäihoe Roet.

⁴⁾ Minister van buitenlandsche zaken.

⁵⁾ Minister van Oorlog.

van Oranje en de verbannen Bilderdijk waren *nationaal*, de rest was contrabande. Het is een kwestie van type, niet van aantal.”

„Van namen van Hollandsche groote mannen ben ik niet bijster op de hoogte”, zegt mijn gastheer glimlachend, „maar het doet er ook niet veel toe. Als u mij maar begrijpt . . . Mijn hart is anders Hollandsch genoeg gebleven, en er zijn heel wat Hollanders hier, die ik voortgeholpen heb, maar de meesten door ze terug te sturen.”

„Hoe dat zoo?”

„Wel, sukkel, die dachten, dat hier hun de gebraden duiven in den mond zouden vliegen, alleen omdat ze Hollanders waren en zoo'n beetje Fransch, Duitsch en Engelsch spraken. — Die tijden zijn voorbij, lang voorbij! U begrijpt, wij hebben op al onze groote kantoren tegenwoordig Duitschers en Franschen, die we uit hun land laten overkomen. En de Hollander, die hier komt werken, is meestal een sukkel, die van alles een beetje, en niets grondig kent. Wij vragen niet hier: hoe-veel weet je, maar wat wéét je? En als je, al is 't maar één ding, goed en grondig kent, liefst beter dan een ander, dan gaat de Amerikaansche deur open en kun je binnenstappen. Of je daarna vooruit komt, dat hangt af van je karaktereigenschappen. Och heden — die Hollanders, die ik bij me krijg, soms . . . „Of ik asjeblijft een betrekking voor ze heb.” „All right”, zeg ik, en bezorg ze een of ander baantje. „Maar mijnheer,” zeggen ze dan, „zulk werk kan ik toch niet doen?” — „Waarom niet?” — „Ja, ziet u, als mijn familie in Dordrecht of in Groningen dat eens hoorde . . .” Ziet u, dan weet ik meteen, dat zoo'n jongen voor Amerika niet deugt. Dát is nu een trots, die hier niet bestaat niet alleen, maar op je debet-zijde geschreven wordt. Wie aanpakt, en wát hij doet, *goed* doet, en liefst steeds *beter* doet — die kan vooruitkomen hier, en *die* heeft als Hollander iets voor. Voorrechten van geboorte en nationaliteit worden wel degelijk erkend hier — ook in dit opzicht vergist Europa zich — maar uitsluitend als zij sieraden zijn, die bij deugd en bekwaamheid bij komen. Maar de beide laatste gaan onvoorwaardelijk voorop. De sieraden *opzichzelf* leggen geen greintje gewicht in de schaal. Ik geloof, dat Europa ook in dit opzicht iets van ons leeren kon.”

Ziehier een beeld van Amerika, in vluchtige trekken ontworpen door iemand, die het land kent in zijn onderste lagen en in zijn hoogste, en die, voor hij stond, waar hij nu staat, al de tusschenlagen doorloopen heeft. Die bovendien, door zijn Hollandsch verleden, objectiever tegenover Amerika staat, dan een Amerikaan *pur sang* zou doen.

Of het een getrouw beeld is?

Indien het eens meer schilderij dan fotografie ware, dan nog heeft zulk een schilderij groote waarde, als de schilder bogen mag op zoo uitnemende kennis van het beeld, dat hij weergeeft, en zelf in den besten zin des woords, een man van beteekenis is.

Wat mij betreft, ik heb genoten van schilder en schilderij beide, en meende haar mijn lezers niet te mogen onthouden.

H. S. S. K.

VARIA.

Oorspronkelijk

Oorspronkelijk wilt ge zijn in uw gedachten, Uw kunst, in al 'tgewrocht van gaven als van krachten. Van al die 'twillen, wie volbrengt het? — Geen! Oorspronkelijk is God alleen.

A. J. H.

ERRATA. — In de Varia in 't vorig nummer staat in 't versje *Hij en gij*: „Maar zoo ge *soms* niet wrocht.” Dit moet zijn: „Maar zoo ge *mee* niet wrocht.”